

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozemce 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po 2 Din od peti vrste. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Enodušna obsodba protislovanske šolske politike v Italiji s strani našega parlamenta.

Razveljavljenje odloka min. prosv.

O. N. Br. 24.335 od 25. maja 1923.

Šef kabineta min. prosvete g. Jovo P. Jovanović nam sporoča, da je zadnji odlok ministra prosvete razveljavljen, t. j. da velja le za Srbijo ne pa tudi za Slovenijo. Pogreška se je izvršila v ekspeditu.

»Narodna Prosveta« prinaša v 79. številki tozadevno poseben uvoden članek izpod peresa predsednika UJU tov. Milutina Stankovića pod naslovom »Država v službi klerikalne stranke«, v katerem se odločno izreka proti uveljavljenju takh odlokov.

Med »vestni« pa prinaša ista številka »Narodne Prosvete« sledeče poročilo

o razveljavljenju gorenjega odloka: Ob zaključku lista smo zaznali, da je v ministrstvu prosvete, glede odloka o obveznem nadzorstvu v cerkvi, ukazanim od O. N. Br. 24.335 od 25. maja 1923, — o čemer govorimo v današnjem uvodnem članku — izdano pojasnilo, da se ta razpis odnosi edino na Srbijo in da je ta razpis bil le pomotoma odposlan tudi po krajinski upravi za Slovenijo. Izdana bo naredba, da se nima izvajati razpis ne v Sloveniji in ne v ostalih pokrajinah.

Ne verujemo!

Dve leti se kakor kača vleče skozi javno delo naših državljanov v Beogradu vprašanje ureditve materialnega stanja državnih nameščencev. Videti je, kakor da bi prokletstvo čarodeja tiščalo to delo k tlom, ker v kljub vsem komisijam, odsekam in odborom in sejam, se vprašanje v celoti ne gane s svojega usodnega mesta. Ako se krepka roka kakega dobrega duha le malce dvigne v vis proti luči in jasnosti, že čaka nanj kak še močnejši zli duh, ki sproži Sisifovo skalo zopet v globočino; draginja pa med tem raste in se je razvila v strašnega vampirja, ki nam pije kri in življenje.

Po dolgih bojih in težkočah je uradniška pragmatika naposled vendar zagledala luč belega dne ter nam dala vsaj malo upanja na izboljšanje našega gmotnega stanja, ako po utelešenju njenih določil ostanejo vsaj še te draginjske doklade, ki jih prejemo in če se pri tem odpravijo nekatere krivice. Pred vsem ona, ki jo naša vlada na tako nesocialen način vrši nad poročenimi uradniškimi pari.

Toda komaj se je utrla v naših dušah iskra upanja in se z njo poživila misel, da ima vlada vendarle srce in smisel za vsaj najnujnejše socialne potrebe svojih državljanov in da se resno trudi utrditi naše državne temelje, k čemur bi vsekakor v prvi vrsti bilo potrebno nositelju in upravitelju državne ideje —

javnemu nameščencu — že poročajo časopisi neverjetno vest, da se je vlada odločila v svrhu ravnovesja proračuna (!) reducirati naše doklade za 25%.

Namesto da bi vlada s primernim povišanjem dohodkov napravila konec brezprimernemu izrabljanju svojih uradnikov in uredila njihove prejeme človeku dostojno, kakor jih to uradništvo vsestransko v polni meri zasluži in kakor naša država pri dobri volji tudi vzmore, hoče v zasmeh vsemu draginjske doklade še reducirati.

Valuta se je po curiškem kurzu v zadnjem času dvignila na okroglo 30 stotink; cena masti n. pr. pa se je v tem času povečala za 40 K pri kilogramu. In tako se ta frivolna igra neženirano vrši dalje na račun popolnega poloma naše eksistence. In da bi naši najvišji državni uravniki v očigled taki situaciji mogli imeti resno voljo naše bore pare, draginjske doklade še reducirati? Ne verujem! Ne verjamem, da bi bila kljub razmeram, ki vladajo po vojni, mogoča vlada, koji bi v toliki meri manjkal čut socialne pravičnosti in čut moralne odgovornosti, da bi bila zmožna udeležiti krivico, kakor bi bila kakoršnakoli redukcija naših prejemkov, kakor nam gre do po naših dosedanjih predpisih.

Ne verujemo, da bi današnja homogena radikalna vlada mogla prevzeti odgovornost take namerne akcije upro-

paščanja učiteljskega in sploh uradniškega stanu na svojo odgovornost, ne le, ker so v njej osebnosti prvovrstne moralne kvalitete, kojih vest bi se takemu početju odločno zoperstavila, ampak tudi, ker so v njej kapacitete, kojih predvarnost in dalekovidnost ne bi mogla prezreti zlih posledic takega igranja z eksistencami.

Iz istih razlogov tudi ni verjetno, da bi mogla ena in ista vlada poslancem priznati potrebo povišanja dnevnic na 300 Din, obenem pa svojim javnim nameščencem reducirati njihove uprav beraške draginjske doklade. Ne verujemo, da bi se vlada priznanih diplomatov ne zavedala, kako škodljivo je našemu ugledu to nezadovoljivo gmotno stanje in da bi na ta konto grešila še dalje.

Naše uradniške organizacije so na podlagi neovrznih utemeljitev v rešitev obupnega stanja svojih članov zahtevale vzakonenje pragmatike, vsaj 100% povišanja sedanjih draginjskih doklad, izenačenje istih, izplačilo enkratnega iz-

datnega nabavnega prispevka in naša vlada naj bi na vse to reagirala s tem, da bi nam žugala skrčiti naše draginjske doklade?!

Ne verujemo! Vsak pošten človek, ki ima vero v naše državnike in vero v pravo bodočnost naše države, mora priti do prepričanja, da so poročila o nameravanem skrajšanju uradniških doklad političen manevar, kakršnega se strankarska politika večkrat poslužuje, da udari nasprotnika in da si dela boljšo pozicijo in kuje političen »novac«.

Napisane so te vrstice v svrhu konstatacije in orientacije ter v svrhu opozoritve naših organizacijskih central na dejstvo, da bo vlada glasom pragmatike vsekako v kratkem primorana regulirati tudi draginjske doklade in da bodo one tozadevno našo vlado dovelj zgodaj in primerno opozorile na naše pravične zahteve; posebno pričakujemo akcije v to smer od našega agilnega centralnega odbora UJU v Beogradu.

Ljud. Potočnik.

Odgovor ital. min. glede nasilne zatvoritve jugoslov. šol.

Italijanski kulturonosi minister je izdal o svojem kulturnem početju sledeč kulturni odgovor:

Naučno ministrstvo

Glavno ravnateljstvo

za

osnovno in ljudsko šolstvo

Oddelek III. — Prot. št. 1211

Predmet: Učni jezik v drugojezičnih osnovnih šolah.

V Rimu, 18. X. 1923.

Častiti poslanec!

Naučno ministrstvo ne more sprejeti prigovora Vašega blagorodja proti pravnim odredbam, izdanim od kr. šolskega skrbnika glede učnega jezika v drugojezičnih šolah Julijske Krajine.

Najvišji interes državljanov kralje-

vine je, da poznajo dobro jezik nacije, h kateri pripadajo. Tudi ni v tem nikake žalitve za krajevni običajni jezik, kateri se bo tudi poučeval.

Na drugi strani je, toliko po Casati-jevem zakonu kolikor po določbah o preureditvi ljudske šole, ki se imajo v kratkem objaviti, italijanski jezik temeljni predmet ljudskošolskega pouka in jezik, v katerem se morajo poučevati vsi drugi predmeti.

Italija hoče državljane, ki naj znajo govoriti državni jezik, in Vaše blagorodje spominjam z upravičenim ponosom na to, da je bila italijanska kultura v vseh časih svetilnik civilizacije ter čast in dika našega naroda.

S spoštovanjem

Minister Gentile I. r.

Časopisi kralj. SHS nedopustni v Istri.

VIŠEK KULTURNEGA NASILJA V ISTRI.

Prefekt istrske pokrajine.

Ker ima razpečavanje listov, ki se izdajajo v slovenskem ali hrvaškem je-

ziku, v tej pokrajini in v tem hipu, ko je potrebna vzajemnost, globok vpliv na

LISTEK.

Vtiski na izletih in pri ogledovanju znamenitosti ob priliki kongresa UJU v Ljubljani.

(Konec.)

Bohinjsko jezero.

Koliko zanimanja, izpraševanja, uganjanja in občudovanja si doživel med potjo do jezera, a ko so ugledali izletniki Bohinjsko jezero, ki je bilo prav ta dan s svojo idilo pravi kontrast razkošnemu Bledu, tedaj so bili zopet prvi trenotek kar obstali ob tem pogledu. Vodica zopet mirna in tiha, v njej pa odsevi sv. Janeza, okoli katerega so se vrstili v krogu razorani gorski velikani porasli tuintam z drevesnimi skupinami temnozelenih smrek. In vsemu temu so se pridružile še posamezne zelenice in gozdčiči, kar je sliko še bolj spopolnjevalo in jo povečevalo. Izletniki niso mogli prehvaliti tega pogleda, ki je slednjič tonil za modrikastimi črtami v temnih zelenih jezerskih globinah. Posamezno in molče so korakali dalje po lepo zglajeni cesti, ki se je vila tik ob jezeru in srkali te nepozabne vtise v svojo jugoslovensko dušo. Z največjo žalostjo pa so sprejemali pojasnila, po katerih grebenih teče meja med našo kraljevino in Italijo in pomenljivo zma-

jevali s svojimi rameni. Nekateri so se peljali do Zlatoroga tudi s čolni.

Dospeli smo do Zlatoroga. Tu smo se odpočili in zaužili skromno delce svoje brašne, potem pa se podali dalje čez Bistrico po vznožju gorskih strmin proti izvirku Savice. Sonce je pošteno pripekalo, vsled tega je bila pot nekoliko bolj utrudljiva, zlasti za izletnike iz slavonskih in hrvaških ravnin, ki niso bili vajeni gorske hoje. Pa motila jih je okolica s svojim čarom tako, da skoraj nihče ni čutil utrujenosti. Neka gospa koleginja iz Zemuna je n. pr. v pogovoru s svojim možem trdila, da si kar sugerira, da mora videti tudi izvirek Savice, in prav vsled tega ne čuti nobene utrujenosti, da si je prepričana, da ji je telo izmučeno. Dobro je bilo pri tem tudi, da nismo hodili v velikih skupinah, temveč kvečjem po 2—6 oseb skupaj. Ko sem se bližal izvirku, so se že mnogi vračali, a pogovor vseh se je vrtel izključno o izvirku Savice in o mogočnem slapu, ki jih je naravnost očaral.

Savica.

Izredno pa sem se začudil, ko dospem do izvirka Savice in ugledam v naročju neke kolegince 7-mesečnega otroka. Pristopim in jo vprašam od kod je in kako to, da je vzela na tako daljno in težavno pot s seboj otroka. Odgovori mi,

da je iz Vranje ob južni Moravi in da jo je na pot gnalo neko izredno hrepenenje po slovenskih krajih, otroka pa je vzela s seboj vsled tega, ker je dojenček in ga ni mogla ostaviti doma. Opazoval sem to damo, ki jo je spremljal tudi soprog, tudi pozneje do Ljubljane. S kakšno potpežljivostjo in radostjo je prenašala svoje dete po vseh potih, samo da je videla Slovenijo. Tudi otrok je bil vedno izredno živ. Otroka in mater je pozneje fotografiral tovariš Tavčar.

Slap je mogočno vrel na dan in padal v groznem curku v globine, kjer se je razletaval v besne pene, ki so se divje premetavale preko ogromnih skal v še globlji jarek. Tu se je voda polagoma umirila in zablestela v tistem jasnozelenkastem svitu, ki je lasten le Savici. S kakim začudenjem so opazovali naši izletniki vse te pojave, zlasti pa tovariši iz Beograda in Zemuna, ker v tem trenutku so videli tudi slikoviti izvirk tiste reke, ki se pri njih izliva v širokem in globokem toku že precej utrujeno v Donavo.

Ko so se še nekateri okrepčali z bistro studenčnico, smo se vrnili zopet proti Bohinjski Bistrici. Ker so bili že zvečina utrujeni, se je cela družba na povratku precej porazgubila. Eni so plegli v hladnih gozdnih sencih, drugi so zginili po gostilnah, največ pa se jih je šlo kopat v jezero, ki jih je tako očarljivo vabilo.

Na vsakih petdeset korakov skoraj si opazil pogumne plavače. Veselo in v najlepšem razpoloženju pa se je zopet vse vrnilo proti večeru k vlakom, ki nas je odpeljal zopet vse zdrave in brez najmanjše nezgode v Ljubljano.

Na povratku smo nekaj tovarišev in tovarišic izgubili; namenili so se ostati še nekaj dni ob Bohinjskem jezeru in na Bledu; tako zadivljeni so bili nad temi naravnimi krasotami. Vse pa je navdal trden sklep, obiskati te kraje zopet pri prvi priložnosti. Da, neki tovariš mi je celo vzkliknil: »O, če bi vam mogel odnesti eno goro s seboj v naše otožne ravnine!«

Vlak se je bližal Ljubljani, jaz pa sem premišljeval vtise, ki sem jih imel na tem izletu in si mislil: Dokler imajo naši tovariši širok kraljevine tako vročo ljubezen do naše domovine, se nam ni treba bati za njen obstoj. Ugibal pa sem tudi, kje je iskati vzroka, da se učiteljstvo med seboj tako dobro razume, neoziraje se na narodnost, napram ko je medsebojna strpljivost med narodom tako vihrova in provzročila toliko hude krvi, ki nas le slabi na znotraj in na zunaj. Bog daj, da bi to že končno enkrat preboleli!

Kolesje je zopet zaropotalo, vlak se je ustavil v Ljubljani. Krepko smo si stisnili tovariši v roke. Ant. Semč.